Stýkal se s ní již čtvrt roku, dosti dlouho, aby vyzkoumal její trpnou oddanost a pokoru, vyzkoušel její krotkost, podstupující vždycky vůli cizí a neschopnou vzpoury, ujistil se celou její bytostí, omlouvající se každým posunem, každým pohledem i slovem každému a zvláště jemu ze své existence jako ze zločinu.

Přijal ji z otroctví jejího zákonného muže a uvedl ji ve své, hlubší a tužší, protože rozmarnější, protože stále ohrožované hrůzou rozchodu a mukou nesetkání: takový byl smysl děje, který s ní sehrál.

Věděl jistotou bezespornou, že jest bezradná a bezpomocná, poddaná mu tím sirým poddanstvím, hlubším než zakletí, z něhož nemůže se již vymaniti, z něhož mohla by jediné býti vymaněna mužem jiným, kouzelníkem mocnějším, než jest on, a jediné proto a tak, aby ji uvrhl v okovy tužší ještě a — nebál se ani pravdy, ani slov vystihujících ji a jmenujících ji vlastním jménem — hanebnější, než byly okovy, v něž vkoval ji on.

Ale: kde jest takový muž, muž síly tak otrlé i protřelé, síly tak důvěrně zasnoubené s mrzkostí a podlostí jako on?

Třicet let skoro rozhlížel se již životem a nesetkal se s ním posud; ano ani ne s jeho prorokem zvěstujícím možnost jeho příští — —

Kráčel vedle ní, ohryzuje si řídkými zuby vlhký ret horní, pokrytý ryšavým knírem, aby nemohl propuknouti v smích, v nějž lechtaly jej úvahy tohoto rázu a způsobu. Byl to sporý,

tučný mužík o naryšlé husté bradě a malých sivých mlsných očkách, svalnatých mrkvovitých nohou, nápadně úžících se tam, kde přecházely v drobné kotníky, a zvláštního pseudobodrého vzezření. Bystrý člověk hledě na něho, nemohl ubrániti se dojmu, že celý jeho vnějšek, všecko jeho tělo jest jen chvojí přikrývající past nebo jámu nastraženou v lese života na pošetilé důvěřivce. Jsou již takové pohybující se léčky, taková chodící osidla — ustrojená kým a proč? Snad na odlidňování země od srdcí příliš sladkých a světeckých, a tedy nevhodných pro ni, snad na zalidňování nebes jimi.

Šli vedle sebe: on, chvějící se suchou horečkou při pomyšlení, že nadešel čas, kdy může odvážiti se toho těžko pojmenovatelného, ano i těžko představitelného, pro něž podnikal všecko předchozí a jež stavěl si jako cenu všech svých námah a prací; a ona, blouznivě zadřímlá ve svém kroku, a přece, věděl to, napjatá, a přece, byl si tím jist, pozornost sama, klečící a podávající mu, bázlivé páže číšnické svého orientálského pána, sťatou hlavu svého štěstí, usmívající se posledním vynuceným úsměvem na blednoucích rtech, věznící ve svých již již ledovících zornicích poslední teplou krůpěj světelnou, půl vyžebranou, půl vynucenou posledním vzepětím vůle na tmě a zmaru — —

„Poslyš, zítra večer před desátou přijdeš ke mně," pronesl náhle s nedbalostí příliš tendenční, aby mohla býti nechtěná. „Strávíme spolu noc, ale jinou než noci předešlé. Haha, opravdu noc poněkud zvláštní."

A po přestávce:

„Abych nemusil mnoho vykládat a teoretisovat, což, jak víš, strašlivě nenávidím, tedy, slovem nebo větou: opijeme se spolu. Vlastně: opiješ se hlavně a především ty, neboť já... já opíjím se velmi ztěžka a snad, přesně mluveno, nemohu ani opíti se nikdy. Ale ty... ó ano, ty opíjíš se snadno, že ano? Ale aby bylo to zcela bezpečné: nevečeř nic! Ano! Na lačný žaludek jest to nejjistější."

Vznesla k němu oči zmučené úžasem.

Ale on neviděl toho snad, nebo tvářil se alespoň, že toho nevidí. Rozbodřil se jaksi, zžoviálněl, a jeho krátké ruce o paličkovatých prstech byly ochotny povznésti se a zatápati jí dorozumívavě po pleci nebo po ramenou, zatím co oči leskly se mu mastným hadím leskem, když pronášel:

„Budeme jednou veselí jako prostí, rozumíš? Sans façon... ano, sans façon... to jest všecko."

A po přestávce, zkřiviv rty v pitvorný posměšek:

„Ostatně: zná člověk člověka, pokud nepováleli se společně v blátě? Nuže, vidíš, a to právě není možné bez šampaňského."

Trnula, vnímajíc tato slova: zdálo se jí, že zalkne se slzami chřestícími jí v hrdle. Ale vzpamatovala se po chvilce a počala dokonce opovrhovati sebou, že byla tak slabá. Žertuje, zajisté že žertuje; není možno přece jinak, než že žertuje. Což jest, což může býti bláto nebo bahno, kde jest *on*? V tomto případě jest *bláto* nebo *bahno* pouhou konvencí, pouhým ústupkem argotu, jehož jest mu snad třeba v tomto případě, protože stylisuje mu cosi. Ó ano, zajisté, *tak* jest tomu; jak mohla býti tak slaboduchá a nevyznati se ihned od počátku v této hře?

V tomto případě tedy bahno nebo bláto neznamená nic podstatně jiného než rosa nebo červánky; jest jen zvuk, melodie písmenná v nejhorším případě, ne věc, ne předmět skutečnostný; jest jen cosi jako nová dekorace nebo nový světelný efekt pro jejich citové jeviště.

A poněvadž bylo se jim již rozejíti, stiskla mu silně ruku a přikývla hlavou němou odpověď: že rozumí, že přijde v ustanovený čas a nezkazí hry, na niž on těší se bůhví proč a z jakých důvodů náladových, jichž ona nezná a nechápe, ale o něž sdílí se s ním již proto, že jsou *jeho*.

Příštího večera očekával ji v netrpělivém vzrušení, v temné exaltaci celé své dýmné, čadivě oharkové bytosti.

Na stůl rozestavil již tápavou rukou o prstech chvějících se nervosně z vnitřního přepětí a předráždění něco studených jídel a celou baterii lahví vinných i likérových; a vedle nich kladl nyní některá erotická alba Ropsova a Beardsleyova a několik jiných grafických děl méně uměleckých, ale zato tím průhled-

nějších ve svých intencích. Pak rozžíhal, jednu po druhé, svítilny, vhalené svými plameny v pestré japonské papíry a látky a lijící tak jakousi umělou barevnou a světelnou mlhu po celém pokoji, přeplněném bibeloty a vystlaném přejemnými měkkými látkami, tak parnatě přeludnými, až, zdálo se, smilní v koutech se stíny, prchnuvšími tam před proudy světelnými.

Zazdálo se mu, že slyší lehké kroky venku, a ještě jednou, naposledy, rozhlédl se klidně, odborně a znalecky, kuplířský režisér, po svém uměle a účelně sestrojeném jevišti hašišovém neb opiovém. Zjevila se mu komnata, jím takto vyrozumovaná a sladěná, prostouplá třeštivým výparem vonidel doutnajících v orientálském kuřadle pitvorného bronzového tvaru bůžkovitého, jakousi přízračnou okřídlenou lodí, hotovou v tu vteřinu zdvihnouti kotvu a vznésti se na lehké parnaté moře rozkoše, snu a halucinací a zavěsiti se na šalebném, věčně unikavém obzoru světlem mezi světly, mátohou mezi mátohami, přeludem mezi přeludy, smytým poloodstínem v duhovém prismatě, zlomeném a vrženém čímsi mimo čas, prostor i příčinu.

Pohlédl ke dveřím, na něž nikdo neklepal, jimiž nikdo nevcházel. Zmýlil se; nebylo jí zde posud, ačkoliv bylo již nedaleko půlnoci.

Vzepřela se snad v poslední chvíli jeho vládě? Prohlédla snad léčku? Utušila záludu a zradu?

Rozchodil se po pokoji, zatím co dusně hněvná vlna vstala v jeho hrudi a nesla se k hlavě, rozbušujíc spánky, zalévajíc malý mělký zrak přílivem krvavých jisker a mžitek. Přistoupil k oknu, vyrazil je — teprve nyní povšiml si, že zapomněl spustiti žaluzie — a nachýlil se poprsím nad římsu do chladného vzduchu, touže ulíti jím své mučivé vnitřní vedro. Povznesl zrak bezděky k ohvězděnému nebi, k jeho křišťálným sférám, vyvýšeným v tu chvíli mrazivou výsostností svých svatých čistých světel nad každou představu a nad všecek pomysl lidský, ale sklopil jej ihned: nesnesl jejich přísné krásy duchové, odhmotnělé již od vší smyslnosti, a celý jeho kuplířský pokoj zachechtal se naráz v pějící vodopád jejich planetárné hudby strakatou ochraptělou

rolničkou z bláznivé čapky nevěstčí, posazené na nalíčené lebce umrlčí.

Zamkl oči a v hněvném rozbouření odvrátil se od okna.

Rozchodil se znova po komnatě, mysle skoro nahlas:

Ne, ne; ona přijde, jistě přijde; a on dojde svého: on odhalí nitro její, jako odhalil nitro tolika jiných. Překvapí duši ženinu, zhlédne hanbu její a naplve na ni, prve než odejde navždy. V bolest její nalije jedinečného pokoření, zaměší obojí v opravdový nápoj pekelný, kterého ani slzy nerozředí a neučiní pitelným.

Ó ano, opije ji a vyloudí z ní všecko, co zavírá jinak bdělý rozum do posledních úkrytů nitra, do nejtemnějších jeho sklepení. Má, ó ano, má nástroje, aby vypáčil tyto poslední těžké dvéře, jako zamrzlé v jich hluchých veřejích, které otevírá snad až smrt. Ó ano, má je, zasmál se, pohleděv na svůj stůl, který zazdál se mu v tu chvíli dokonalým arsenálem, nevěděl, zda velikého dobyvatele stratéga nebo jedinečného lupiče lstivce. Jistě: uzří hanbu duše její obnaženu, jako spatřil hanbu duší jiných.

Což neprochází denně duši lidskou mrak kalných představ jako soumrakem vzdušným roje nečistých jedovatých komárů a moskytů? Což nemají noci lidské své páchnoucí bubliny právě jako močály a hnilobná třasaviska? Což nemá každý vzpomínky, za něž se rdí? Polosny, polotuchy, jež jej děsí i mámí zároveň, jimž není jména a které, dotčeny byvše paprskem slova, tuhnou a kamení v cosi bezmezně ošklebného a oplzlého jako trold přistižený světlem jitřním mimo práh noci a podsvětí?

Nuže, toto temné slizké dno, složené mezi vrstvou pudu, můry a churavých předrážděných nervů, pozdvihne a vynese dnes zase na denní světlo k hanbě člověku a k hanbě Bohu, jenž odrazil obraz svůj v něho.

Což nevykládala jedna z jeho minulých milenek v opilství o hanebně směšných pohlavních zvycích svého manžela? A jiná o pološílených snech své bezmezné žádostivosti, v nichž, aby ji ukojila, proměňovala se postupně ve všecka zvířata.

„Komu bych to řekla, ne-li tobě? Ty jsi mně nejbližší...

nemám nikoho jiného," tak počínala každá z nich svou zpověď rozvázaného jazyka, který nestačil ani ještě rozpoutané bezuzdné smyslnosti. A každá chrstala mu v necudném sebezapomenutí přímo v tvář onu ukrytou hanbu s pocitem úlevy, že konečně, konečně mohla se poděliti o ni s někým, že konečně, konečně unikla na chvíli z nejstrašnější samovazby, jakou možno si jen představiti, z utrpení samomlčení.

Každou z nich ulechtal posud v hysterický smích, a v něm vynesla dobrovolně na slunce poslední mlčí sliz své bytosti a svého osudu rodového i osobního a rozestřela jej, zatím co *on* pískal jí k tomu na novou, *jinak* zázračnou píšťalku krysařskou, jako koberec před ním a válela po něm svou nahotu, setkanou z mnoha kalu a něco málo krve, mrskajíc ji svým hnusným ohonem a líbajíc mu, nová a jiná Meluzína, nohy za to, že z ní sňal centové břemeno jejího tajemství: že vrátil odrodilou ženu rodnému Zvířeti.

Hodiny na nedaleké věži se slavnostní pomalostí odbíjely tři — zvuk jako by stavěl se na zvuk a klenul nad ním svůj krásný pevný oblouk výš a výše.

Zaklepáním na dvéře, jež spadlo časově vjedno s nimi, uvědomil si postup noci a vyrušil se zároveň z dum, které jej posedaly až do úplného sebezapomenutí.

Vpadla do pokoje, celá úzká jaksi, stěsnaná hutněji než jindy ve svou obrysovou linii, vkreslená a vpletená v ni úplně; bylo to, jako by protáhlá elipsa jejího obličeje prodloužila se tak, až pojala v sebe celou její postavu, vibrující nyní něčím z životného napětí tváři vlastního. Její tělo zplápolnělo i rozezvučelo se tím, jen oči byly hluché a bezezvuké, jakoby zavaleny suchou žhavou tmou.

„Odpusť, že přicházím tak pozdě," vypravila ze sebe pracně, jako by dobývala těchto slov z posledních kořenů své vůle. „Myslila jsem již, že nepřijdu vůbec. Muž otálel a otálel dnes svým odchodem do služby proti všemu zvyku hluboko přes půlnoc, prodlévaje doma vědomě, jak se mně zdálo, jako by tušil, že napíná mne na skřipec."

„Nevadí, nevadí," odpověděl s chvatem touhy, aby unikl co nejdříve povrchní skutečnosti, která vztáhla po něm z těchto vět svá slizká chapadla, a vrhl se v propast skutečnosti jedině pravé. „Ani jsem nepostřehl, jak čas plyne, tak omámil mne očekávaný sestup v tvé nitro. Ano, zní to knižně, ale jest tomu tak; do slova a do písmene tak."

Mlčel několik vteřin; pak, jako by stará přirozená bodrost se v něm znova rozlila, s nacvičeným podtrháváním své lžižoviálnosti: „A teď, hurá! Netraťme času, nemáme ho již mnoho! Plášť dolů; a sem na tento divan, měkčí a hlubší než tůně Orientu! A již ti nalévám a již ti rozžehuji cigaretu. Přijmeš ji z mých rtů!"

„Tedy přece!" zasténala. „Odvolej, prosím, ta slova. Nemohu, nechci, nesmím věřiti té hrůze, ač nemám-li zešíleti. Včerejší noc probděla jsem, abych se přesvědčila, že není to možno, že jsem se přeslechla nebo že jsi žertoval: že *nemůžeš* chtíti hanbu ani svou ani mou, že nedovedeš sníti o mém ponížení."

„Nesmrtelní, slyšte! Jací bloudové jsou lidé! Jací směšní, malicherní nedotvorové! Jaká hanba, jaké ponížení, jaká hrůza? To všecko jsou slova, prázdný zvuk, dech, vzduch! Hanba a ponížení jest mně žíti neustále v střízlivosti, v plochosti, broditi se povrchem života, brouzdati se šedým silničným prachem banálnosti; neodvážiti se ničeho, neriskovati nic! Ó bozi! Jak nechtí lidé připodobniti se vám; jak nízká jest jejich mysl; jak za nic na světě nedovedou opustiti svou žalnou, vyježděnou slimáčí kolej! A jak se bojí slov, baby stínů, víc než jedů, dýk, kulí, provazů... Opojení: ale v tom jest všecka sláva světa, života, jsoucna. Prožiješ v hodině dvacet životů; směstnáš v minutu obsah let; rázem přeneseš se přes pustiny měsíců; jediným skokem přeskočíš jako hnilobný příkop bezobsažnou nudu a pustý trud, v nichž proplahočí ostatní své soumaří životy."

Zmlkla a zpokorněla, ale i zesmutněla pod tímto přívalem slov, vrhaných na ni nenávistí v záloze dobře ukrytou, záštím znamenitě zakukleným.

Zbledla a zoufalým posunem ruky požádala, aby jí nalil vína.

Obrátila rychle číši a znovu napřáhla ruku s prázdným pohárem směrem k lahvím.

A znova vlila v sebe její nový obsah se zoufalým chvatem, s očima zamhouřenýma, jako by pila si odsouzení a smrt.

„Zvolna, zvolna," zazněl, rozděluje slova v slabiky, lžižoviální. „Zvolna. Toho zde, kam míříš, nemohu potřebovati. Nesmíš zpíti se do němoty, ani do bezvědomí. Jen rozjařit se! Jen zbujnět! Zpravdomluvnět! Nalézti odvahu k sobě, to jest k zvířátku, které jest v nás. Jen nijakého zoufalství, prosím! Nač ten sebevražedný pathos? Fi, jak ho nenávidím, jak nevkusným jej shledávám! Nejplebejštější křesťanství. A my chceme býti přece pohany, neboť to již jsou polobozi, abychom brzy byli bohy celými."

Přitáhl ji k sobě, zvrátil ji na polštář.

Těžce dopadla na něj její zmučená hlava. Louže černých vlasů, které se zatím uvolnily, zastrašila v růžovém féerickém osvětlení pokojovém, vedle mrtvolné mramorové běli tváří a čela, a zakvílela ztraceně, naprázdno, svým zrazeným zoufalstvím.

Chechtot brutálný a smyslný až do blouznivosti zachvátil mu duši, přepjal nervy, zkřivil bolestným tikem tvář.

„Ták, ták," sípal, „nyní tě máme tam, kde jsme chtěli. Nyní ti ukážeme něco, při čem si vzpomeneš na svou svatební noc a povíš nám něco hezkého o ní."

A vztáhnuv ruku, zmocnil se několika alb; rozevřev je, sunul jejich listy k jejímu zraku.

Mžikem vyrazila mu je z dlaní, vzepjala se trupem a vyskočila z pohovky.

Veliké slzy stékaly jí zvolna z očí šílenstvím oněmělých po tváři neživé již a mrtvolné, znetvořené velikým rozhodnutím.

Zchvátil ji, aby ji znova stiskl k zemi a napjal na skřipec hanby.

„Nech mne," vzkřikla mocně velikým hlasem, zcela cizím, neznámým i sobě, „nedotýkej se mne! Nebudu-li moci zabíti sebe, zabiji jistě tebe, pamatuj toho."

A vrhnuvši se k oknu, rozrazila křídla jeho v dopadu dlaněma.

Strhl ji poslední vteřinu, nad propastí již.

„Ne ještě! Ještě náležíš mně. Nepouštím tak lacino své kořisti. Ještě nezřel jsem hanby duše tvé, posud nenaplil jsem ti v tvář! To jest jediná mzda díla mého: pro ni podstupuji všecko, co předchází. A o ni nedám oloupiti se nikým a nejméně tebou!"

Nedořekl; bleskem schvátila kinžál se stolu, vyrvala jej z kovové pochvy, poseté polodrahokamy, vetkla jej v jeho hruď.

A jako by jí ani to ještě nestačilo, vrhla se na něho, s očima šílenýma, a zarývala se nehty v jeho hrdlo.

Chroptěl u jejích nohou o zraku vytřeštěném, jakoby po prvé udiveném něčím, čeho nepředvídal, nečekal, nedopočítával se.

Ledový vítr předjitřní zadul rozraženými křídly okenními a jako hrozivá mstná bouře vstávala na východě a valila se odtamtud svatá cudná Zoře.

Vnikla v trapně žalostný a skoro směšný nelad umělého spoluvinického pokoje kuplířského, v tuto ztroskotanou a potopenou nyní jachtu, určenou k výpravě za nicotným snem, zvážila jej přísně v celé jeho nízkosti a bídě a jala se pak, soucitná, omývati jeho potřísněnou mrtvolu.